

Ekonomikas ministrija

Energoefektivitāte pirmajā vietā: Nacionālais enerģētikas un klimata plāns un kā tas izmainīs prasības uzņēmumiem tuvākajā nākotnē

Inguna Ozoliņa

Energoefektivitātes un krīzes vadības departamenta vecākā eksperte

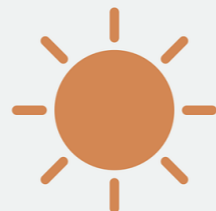
29.01.2020., Rīga

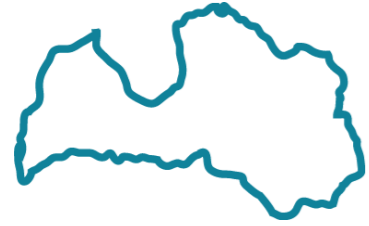

ENERGOEFEKTIVITĀTE ≠ ENERGOTAUPIĀBA

Kas ir energoefektivitāte?

- Energoefektivitāte valsts mērogā nenozīmē valsts enerģijas patēriņa absolūto samazinājumu, bet gan pieauguma ierobežojumu
- Uzņēmumos energoefektivitāti var definēt kā attiecību starp iegūto preci vai pakalpojumu un patērēto enerģiju
- Savukārt energoefektivitātes paaugstināšana nozīmē energoefektivitātes uzlabošanu
 - galalietotāju rīcības
 - tehnoloģisko procesu uzlabošanas
 - saimniecisku darbību rezultātā
- Energoefektivitātes paaugstināšanas būtība ir samazināt enerģijas apjomu, kas tiek patērēts preču ražošanai un pakalpojumu sniegšanai, bet nesamazināt saražotās preces vai sniegtā pakalpojuma kvalitāti
- **Globāli** – viens no instrumentiem klimata mērķu sasniegšanai – katram ir iespējas piedalīties!

NACIONĀLAIS ENERĢĒTIKAS UN KLIMATA PLĀNS 2021.-2030. GADAM

Kas ir NEKP 2030?

- Latvijas politikas plānošanas dokuments enerģētikas un klimata ilgtermiņa mērķu un to izpildes pasākumu noteikšanai
- Eiropas Savienības fondu pārdales mehānisms enerģētikas un klimata jomā 2021.-2027. g. finansēšanas periodam

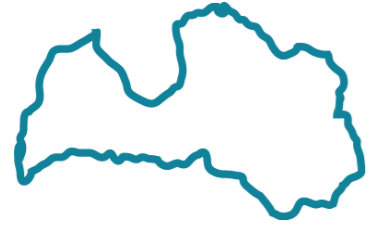
Kāpēc NEKP 2030 ir vajadzīgs?

- Latvijas ieguldījums ES un globālajos klimata mērķos
- Pasākumi resursu izmantošanas samazināšanai vai resursu aizstāšanai ar videi, klimatam un cilvēkam draudzīgiem resursiem
- Sabiedrības nodrošināšana ar drošu un ilgtspējīgu enerģiju par pieejamu cenu
- Skaidrība uzņēmējiem un finanšu sektoram par nepieciešamajām investīcijām

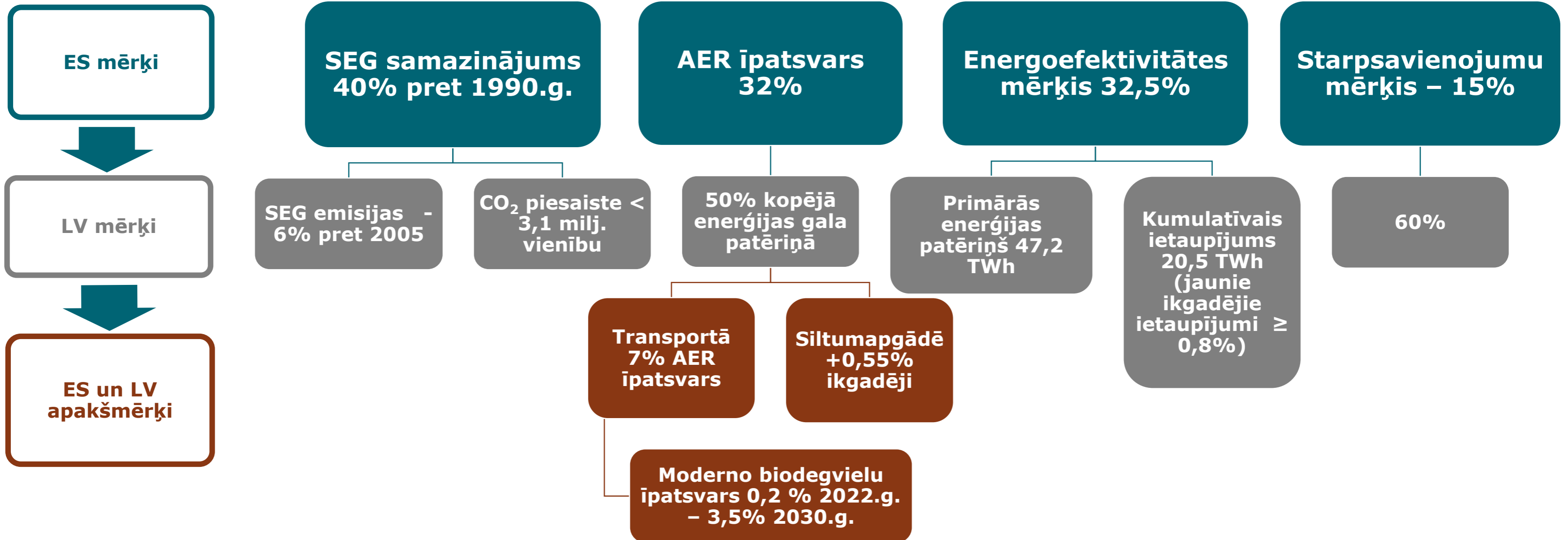
NODERĪGI:

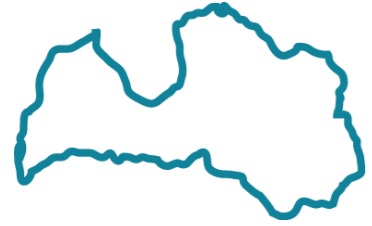
Plāna aktuālā redakcija pieejama Ekonomikas ministrijas mājaslapā:

https://em.gov.lv/lv/nozares_politika/nacionalais_energetikas_un_klimata_plans/

NACIONĀLAIS ENERĢĒTIKAS UN KLIMATA PLĀNS 2021.-2030. GADAM – MĒRĶI

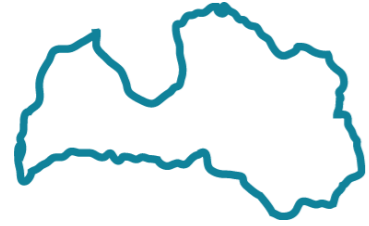
NACIONĀLAIS ENERĢĒTIKAS UN KLIMATA PLĀNS 2021.-2030. GADAM – Energoefektivitātes mērķi

2030. gadā Latvijai ir jānodrošina vismaz 20 473 GWh liels obligāts uzkrātais enerģijas galapatēriņa ietaupījums (2020. gadā 9896 GWh), tāpēc papildus citiem politikas pasākumiem:

- Nepieciešama lielāka komersantu iesaiste energoefektivitātes pasākumu veikšanā un ziņošanā
- Nepieciešams lielāks un aktīvāks privātā finansējuma ieguldījums mērķu sasniegšanā
- Nepieciešams paplašināt energoefektivitātes pienākuma shēmu (enerģijas mazumtirgotājiem)
- Jāveicina sabiedrības izpratne par energoefektivitātes jautājumiem, iesaiste un vēlme nodrošināt energoefektivitāti savā ikdienā un sabiedrībā kopumā

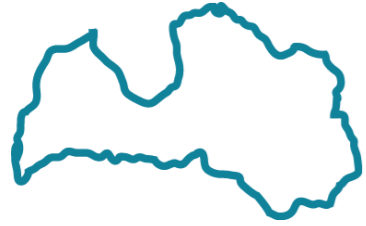
Neobligātie mērķi:

- Primārās enerģijas patēriņš 2030.gadā ne vairāk kā 47,2 TWh
- enerģijas galapatēriņš 2030.gadā ne vairāk kā 40,2 TWh

NACIONĀLAIS ENERĢĒTIKAS UN KLIMATA PLĀNS 2021.-2030. GADAM – Rīcības virzieni

1. Ēku energoefektivitātes uzlabošana
2. Energoefektivitātes uzlabošana un AER tehnoloģiju izmantošanas veicināšana siltumapgādē un aukstumapgādē un rūpniecībā
3. Energoefektivitātes uzlabošana un AER tehnoloģiju izmantošanas veicināšana transportā
4. Ne-emisiju tehnoloģiju izmantošanas veicināšana elektroenerģijās ražošanā
5. Enerģijas pašražošanas un pašpatēriņa veicināšana
6. Enerģētiskā drošība un neatkarība, pilnīga enerģijas tirgu integrācija, infrastruktūras modernizācija
7. Atkritumu un notekūdeņu apsaimniekošanas efektivitātes uzlabošana un SEG emisiju samazināšana
8. Resursu efektīva izmantošana un SEG emisiju samazināšana lauksaimniecībā
9. Ilgtspējīga resursu izmantošana, SEG emisiju samazināšana un CO₂ piesaistes palielināšana mežsaimniecībā
10. Fluorēto siltumnīcefekta gāzu (F-gāzu) izmantošanas samazināšanas veicināšana
11. Nodokļu sistēmas "zaļināšana" un draudzīguma energoefektivitātei uzlabošana
12. Sabiedrības informēšana, izglītošana un izpratnes veicināšana

NACIONĀLAIS ENERĢĒTIKAS UN KLIMATA PLĀNS 2021.-2030. GADAM – Energoefektivitāte kā horizontāls princips

- Visaptveroši (gan valsts, gan pašvaldību, gan privātajā sektorā) ieviest un īstenot **“energoefektivitāte pirmajā vietā”** principu
- Tiesību aktos noteikt – **pirms politikas un investīciju lēmumu pieņemšanas jāizvērtē iespēju pasākumus aizstāt ar izmaksefektīviem, tehniski, ekonomiski un videi nekaitīgiem alternatīviem pasākumiem**, kas vienlaikus joprojām nodrošina attiecīgo lēmumu mērķu sasniegšanu
- Tiesību aktos – ES Kohēzijas politikas fondu vadības likumā un horizontālajos noteikumos, nozaru tiesību aktos, pasākumu atbalsta nosacījumos (ja attiecināms) noteikt, ka:
 - visos finansētajos pasākumos un nodokļu izmaiņās **jānodrošina energoefektivitātes uzlabošana** – energoresursu izmantošanas efektivitāte, resursu izmantošanas samazināšana
 - finansētajiem pasākumiem **jādod ieguldījums konkrētu enerģētikas un klimata mērķu**, piemēram, energoefektivitātes vai AER mērķa, **sasniegšanā**

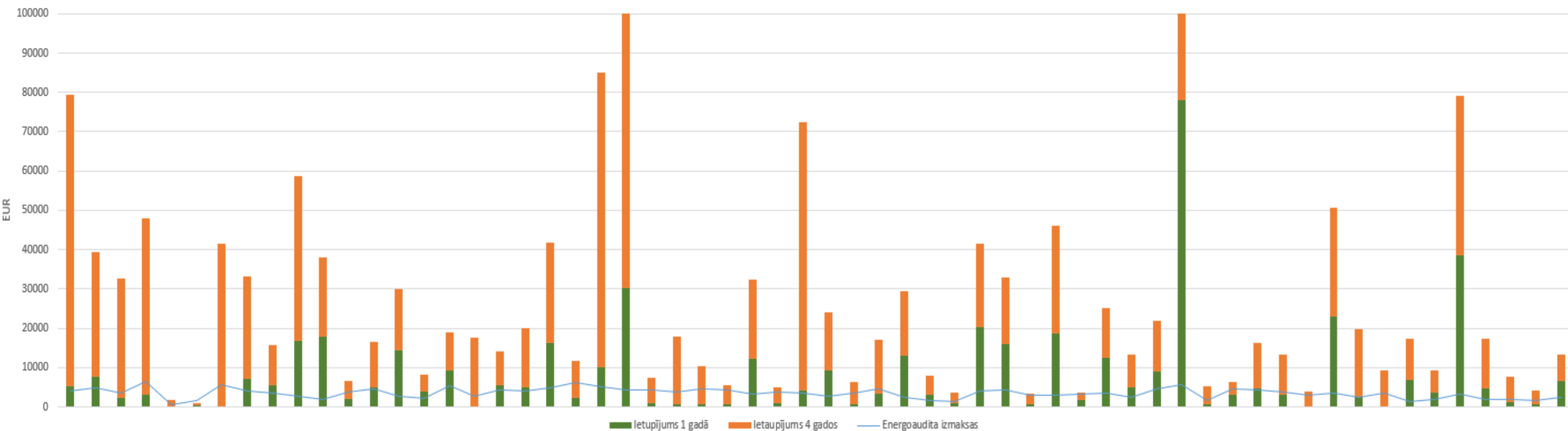
Energoefektivitātes likums

- Stājies spēkā 2016. gada 29. martā
- **Likuma mērķis** ir energoresursu racionāla izmantošana un pārvaldība, lai sekmētu ilgtspējīgu tautsaimniecības attīstību un ierobežotu klimata pārmaiņas
- Nosaka pienākumus:
 - **Lielajiem uzņēmumiem un uzņēmumiem ar lielu elektroenerģijas patēriņu** – veikt energoauditu vai ieviest energopārvaldības sistēmu, ieviest energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus
- Uz likuma pamata izdoti 6 Ministru kabineta noteikumi

Ko parāda prakse?

Energoefektivitātes pasākumu ietaupījums 1. un 4. gados.

SIA TUV NORD Baltic dati

Ko parāda prakse?

- Pasākumi ar atmaksāšanās laiku mazāku par 1 gadu
- Iekārtu darbības regulēšana (ventilācija, sūkņi, ...)
- Noplūžu novēršana (saspiestais gaiss, siltumenerģijas zudumi,)
- Liekās slodzes samazināšana
- Ieradumu maiņa, darba organizācija
- Energoresursu patēriņa monitorings

- Pasākumi ar atmaksāšanās laiku mazāku par 4 gadiem
- Apgaismojuma nomaiņa uz LED
- Enerģijas atgūšana no tehnoloģiskā procesa
- Siltināšana
- Ražošanas iekārtu modernizācija
- Utt.

Ziņošana par īstenotajiem energoefektivitātes pasākumiem

- Kārtību nosaka Ministru kabineta 2016. gada 11. oktobra noteikumi Nr. 668 «Energoefektivitātes monitoringa un piemērojamā energopārvaldības sistēmas standarta noteikumi»
- **Ikgadējais pārskats** par ieviestajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem un to rezultātā sasniegtajiem enerģijas ietaupījumiem (MK noteikumu Nr.668 2. pielikums) **jāiesniedz katru gadu līdz 1. novembrim**
- Lai enerģijas ietaupījumu pārskatos iekļautā informācija būtu ticama un enerģijas ietaupījumi būtu pārbaudāmi un novērtējami, informācijas sniedzējs, aizpildot pārskatu izmanto tikai dokumentāri pamatotu informāciju (**piemēram, apkures un elektroenerģijas rēķinus, projektu ieviešanas pārskatus, līgumus, ziņojumus, energoauditu pārskatus**)

Būtiski - Sākot ar 2020.gada 1.janvāri, uzraudzību un kontroli enerģētikas jomā veic Būvniecības valsts kontroles birojs

Likumprojekts «Grozījumi Energoefektivitātes likumā» (Saeimā 2.lasījumā)

- Uzņēmums tiek izslēgts no lielo uzņēmumu saraksta gadījumā, ja tas neatbilst lielā uzņēmuma kritērijiem divos pārskata periodos pēc kārtas
- Kārtējais energoaudits jāveic četru gadu laikā pēc dienas, kad apstiprināts iepriekšējais uzņēmuma energoaudita pārskats
- Lielais uzņēmums vai lielais elektroenerģijas patērētājs ievieš visus vai vismaz trīs pirmajā vai kārtējā energoaudita pārskatā vai energopārvaldības sistēmas vai papildinātās vides pārvaldības sistēmas ietvaros norādītos energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus ar vislielāko novērtēto enerģijas ietaupījumu vai ekonomisko atdevi.
- Pienākums ziņot par ieviestajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem un to rezultātā sasniegto enerģijas ietaupījumu lielajam uzņēmumam saglabājas:
 - četrus gadus no pirmā vai kārtējā energoaudita veikšanas;
 - no sertificētas energopārvaldības sistēmas ieviešanas dienas, līdz atbilstošās sistēmas darbības beigām;
 - no sertificētas vides pārvaldības sistēmas papildināšanas dienas, līdz atbilstošās sistēmas darbības beigām.

Likumprojekts «Grozījumi Energoefektivitātes likumā»

- Pienākums ziņot par ieviestajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem un to rezultātā sasniegto enerģijas ietaupījumu un ziņošanas termiņš komersantam saglabājas arī gadījumā, ja komersants ir zaudējis lielā uzņēmuma vai lielā elektroenerģijas patērētāja statusu
- Ja lielais uzņēmums plāno vai uzsācis esošas ēkas pārbūvi, atjaunošanu vai esošas ēkas nojaukšanu un jaunas ēkas būvniecību un šajā ēkā tiek patērēti 90 (vai vairāk) procenti no lielā uzņēmuma kopējā enerģijas patēriņa, tas šā panta piektajā daļā noteikto pienākumu var izpildīt, iesniedzot atbildīgajai iestādei:
 - līdz šā panta piektajā daļā noteiktajam termiņam, būvprojektā noteiktos ēkas energoefektivitātes rādītājus saskaņā ar normatīvajiem aktiem ēkas energoefektivitātes aprēķina metodes jomā;
 - 30 darba dienu laikā pēc būves nodošanas ekspluatācijā, informāciju par datumu kurā, ēkas pagaidu energosertifikāts ir reģistrēts ēku energosertifikātu reģistrā.
- Ja lielais uzņēmums nav izpildījis likumā noteiktās prasības, atbildīgā iestāde pieņem lēmumu par pienākumu lielajam uzņēmumam sešu mēnešu laikā nodrošināt minēto likuma prasību izpildi. Atbildīgās iestādes lēmuma pārsūdzēšana neaptur tā darbību.

Labais piemērs: SIA «Valpro»

- No 2011. līdz 2019. gadam realizēti 6 projekti ar 34 aktivitātēm energoefektivitātes uzlabošanai – investēts >2 milj. eiro:
- Tehnoloģiju un iekārtu attīstība
- Enerģijas atgūšana
- Iekšējo un ārējo tīklu rekonstrukcija
- Apakšstaciju rekonstrukcija
- Ēku renovācija 78% no kopējās ēku platības

(no SIA «Valpro» prezentācijas praktiskajā forumā uzņēmējiem
"Vai biznes šodien var atļauties NEbūt energoefektīvs?«)

Kas tālāk ?

European Green Deal – Eiropas Zaļā vienošanās (zaļais kurss)

- Izaugsmes stratēģija, kuras mērķis ir radīt modernu, resursu efektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku, kurā izaugsme tiktu atdalīta no resursu izmantošanas
- 2020. gada martā Eiropas Komisija plāno pieņemt ES rūpniecības stratēģiju, lai veicinātu digitalizācijas un videi draudzīgu risinājumu ieviešanu rūpniecībā. Kopā ar rūpniecības stratēģiju tiks prezentēts jauns aprites ekonomikas rīcības plāns ar mērķi stimulēt klimata neitrālu aprites ekonomikas attīstību
- Grozījumi Energoefektivitātes direktīvā 2012/27/ES un Atjaunojamo energoresursu izmantošanas direktīvā 2009/28/EK plānoti 2021.gadā - tiks izteikts priekšlikums paaugstināt šobrīd esošos mērķus 2030. gadam

Ekonomikas ministrija

Paldies!